

ДАЙ НОТУ «ЛЯ»
ГУЦУЛЬСЬКІ ЕТЮДИ

Невидимо

Воно десь так глибоко й невидимо. Лиш чуєш раз по раз: хтось коцкотить у вікно, Анно́, пусти, ци чуєш, це ми, свої.

Ти не можеш забути цих слідів на снігу. Таких великих й широких. Прикладаєш свою ногу — й замала.

Я буду повільно й бережно виймати вас зі свого нутра. Ось моя рука. Вона дужа. Колись навіть втримала росле теля на мотузі, коли воно, розігнавшись, летіло насторч в провалля. Диви, чіпка у руках, не випустила телі, що збесеблене летіло в берда́, казав тато, глипаючи то на мене, то на роз'ярене теля. А я мацала, чи на місці моя рука. Заніміла. Нечула.

— Вно таке, бо, про́то, ціле літо дома ни було. Пишло гатром та й блунькало собі за чужев худобув. Та й уже своїх ни пизнає. Ни хочі си тхакі вертати.

Лелю-лелечку!

Вертаюсь думками ид'хаті, де сонце повільно за гори вкладається спати. Розстелює ліжко розлоге — свої полонини. Смереки крислаті до сну заколисують серденько лельчине: лелю-лелечку, сонечко злотострунне! Ходиш у панцирах золотих, у бляхах мосяжних і в обладунках красних. Блискаєш і смієшся. Граєш на трембітах янгольських. Мандруєш пляями. Ніжно ступаєш кроком велетня. Ховаєшся за Чорногору. Лелю, ти — сонечко, лелю...

Віддавати

Дивись, вони усі торкаються тебе, твоїх ран. На серці. Спині. На колінах. Повсюди.

Запахи здовкола здаються нездоланними. Пробираєшся крізь них, щоби глибоко вдихнути чистоти свіжої. Вибороти собі її для себе. Хоч капочку.

— Дихай носом і глибоко. Навіть якщо стискає в грудях. Коло серця.

Це поле з нескошеною травою: то сонце й косовиця, то дощ — і радісна свіжість. Ступати, глибоко поринаючи у трави, мов у води ріки бездонної. Босими ногами нащупувати на дні серця любов утаєну. І віддавати її нужденним.

— Такий був сарако, шо, їк брав її в свої руки, то на ній ви-так місця живого ни було, всьо сине: бив її — але любив фист, покійничок.

Брат чи сестра

А води відходять, течуть потоком по помості, куди вона не йде, за нею струмок крапотить.

— Шо з мамув нашув, уна слаба, їй шош лихо.

— Дитина хочі' си родити. Води видходе. У нас буде брат чи сестра. Хлюпоче, як риба в воді. Родитися хоче. Дев'ятою буде в сім'ї. Наймолодшою.

— Ану, бери подзвони, питайси, хто си вродив, хлопець' ци дівчіна.

В віконечку видко лиш маму, тато підсаджує мене, абих уздріла маму з дитиною, що буде усім нам сестрою.

— Сяночка, такі сині очі, їк небо. Білявка мала, най здорова росте. Їк сонце пишнє. Золоте.

І баба Юзиха пристелює ліжником ліжку, 'би мама з дитиною нагодувалися дорогою т'хаті.

— Бо то ші кавалок дороги, ші через потоки два перейти. То поки дійдете в Блихавий, припочіньте з дитинув отутечькі в Рипах. Бери, Оленко, наплекай маленьке, аби ни переголодніло. Бідашечка бабина.

Баба проводжає нас аж до нижче саду свого, ще груш ані яблук нема, сади ще цвітуть, лиш-бо квітень. І баба радіє, уже полюбила наймолодшу нашу Оксану, одразу, лиш вздріла її.

— Буду Сяночці приносити грушечьок та й еблучьок. Та й сливочьку йку, їк уродит. Бабина дитина пишна.

По плаю

Лиш не співай, отої своєї, про що вона, співанка та, коли білі вівці по плаю.

Несе вівчар д'горі з долини ид стаї два відра, повних молока, здоєного зраня. Здіймає по'в груди, як через пліт перелазить. Вориння вгинається, пантрує, 'би жядної краплі не впало із відер на землю.

— Ни раз так ховско, їк идеш д'горі з відрами, шо покай. Прото зранку роси багато. Чьоботи си чюповгают удолину на псенці слизкій. Але ийде, я би ни розсипав молочька ані краплі, аби шо там, сам бих впав, але ни розсипав.

Ці образи вічні, сидять перед стаєю, до зистріту сонця в наперсниці ноги свої вповивають. На труд аж до вечора. Вертаючись поночі плаєм із вівцями д'стаї.

— Ой, овечки-бебелечки, писаний ботею, хто вас буде випасати, їк я си оженю...

Гледжіне

Дідо так і казав, я зробив сир, а витак у тій жентиці, шо си лишила післядь сиру, видварив вурду.

На полонині гледжют сир переважно лиш зранку, а вечірній удій лишають, 'би ставала сметана до ранку, як ще хочуть мати сметану та й масло.

— Тото збиране вечірішне молоко лучют' з ранішним, свіжим, шо лише издоїли, та й так гледжют сир в чавуні, шо над ватрув.

Як ішов дідо Черленюк из Кринти ид'хаті, то все ніс будз сиру, полонинської вурди. Роками туда бовгарив полонинами

— на Старостаї, Кринті. Доїв корови, обгонив маржину, гляджів сир, робив вурду.

— Трохи си додавало до тої жентиці, шо у чавуні си післядь гляджія сиру лишела, молока свіжого, та й так вурдили вурду.

А вже йка жентиця лишеласи післядь варіння вурди, полонинникам була за пійло, шо поживне, шо добре.

Прецінь

Я спускаюсь май нижче із Кринти ид'хаті. Тут є також, як в діда Николи, і вурда, і бринза.

Мама робить май трохи инакше за дедю свого Черленового: кип'ятить свіже молоко на шпаргаті, додає тогди д'нему гусянки пів літри, та й так си тогди видпарее вурдочька кисленька.

— Бо, їк, мо', ніби хочіш солодку, то си гріє кислек, додаєтци ид нему трохи молока свіжого, та й є вурда солодка.

Або таки сам кислек видпарееш на легкому вогні, сам-один, та й меш мати, прецінь, вурду, м'еку и солодку.

А овець ще є а є

А мама стриже вівці, вправно і швидко, бо вже полудень, і до вечора рукою подати. А овець ще є а є. Нівроку. Знімає кожу-хи з них жаркі, врізається ножицями у вовну цупку, скремсуючи її рухами вправними.

— Тримай, Любка, добре. 'Би вивця ни втекла. Притискай коло шії, 'би си ни вирвала, бо 'ме тогди бігати з одним лиш боком обстриженим, а вовна за нев 'ме телімбатиси.

Сонце припікає до вівці, руки пахнуть вівцею, пекучі, масні. Цілим тілом наваююсь на шию вівці, аби не втекла, бо що тогди буде.

Щере 'ї кохаю

Лиш чути лопотіння чобіт. Й здригання землі під ногами дужими. Блеють вівці, бо вівчар зник за пагорбом. І, варко, що наводно, вже не вернеться. Хто він був, для кого покотився так нагло вниз по́котом.

— З високої полонини буйний вітер віє, йка біда в полонині, їк сонце ни гріє.

Приголублював їх, любінькав. Пестив в личко, ид собі ту-лив, притуляв: маю вас, овечки, маю що любити. Кликав кожную на ім'я. В дощ студений чи шаргу пас він вівці свої, грав їм на флоерці пастушій, довбушенці, на тилинці вербовій. Що буде з ними, поки жити буде, грав він їм, вигравав.

— Та, ой, брате, товаришу, кортит мене знати, та ци будут мої любке за мнов банувати. Та ци будут ци ни будут, шо кому до того. Та, ой, брате, товаришу, я їх любив много.

Та, ой, я їх любив много та й усіх покинув, лиш до смерти ни покину одну бідашину, рвавсь голос його, виривався, котячись футко вниз у берда за маревом дівчини лісної, пишної, в личко біленької, примарної.

— Та, ой, шо то за бідашка, лиш я самий знаю, та, ой, її щере люблю, щере 'ї кохаю.

Най си любов веде

Ти лиш не берися знову до втечі. Ці плечі, ними ти падаєш, воскрешаєш найдавніші рани.

Візьми і скажи собі, я втікаю. Я безкінечно втікаю. Від удаваної сердечності. Доброзичливості. Кривих усмішок.

Ти бачиш їх наміри. Ти знаєш їх думки. Почування. Шукаєш води. Краплі сліз здатні відмити безнадійні плями. Зупинити найжаданіші втечі: любімси потайно, а ми собі межі людьми ручок ни тримаймо.

— Та любімси ни лишімси, ти, солодкий меде, ой, любімси, ни лишімси, най си любов веде.

З-за Кринти

Позакривай вікна та й двері, бо така туча суне з-за Кринти. Як налетить плова, поб'є всю городину, біб та й фасулі, що лиш сходити почали.

Підкочую сукенку, щоби назбирати в неї лисичок — не залишати їх бурі шпаркій, а торби з собою не маю. Прудко зриваю одну за одною, густо насіяні в лісі. Бо злива летить, наздоганяє нас з лисичками на Курлеївці. Обважнює кроки, ступати все тяжче. Рукою притримую підгорнуту сукенку-кошелик, щоби лисички не повипадали. Іншою — пробираю гілля смерек, з яких обсипається дощ краплистий. Збігаю дорогою вниз каменистою, чоботи лопотять, перегукуються з шумом потоків зусібіч. Дощові води гудуть, клекотять, заповонюють схили гірські заливними ріками.

— Змітуй з себе бігом усьо фанті мокрецьке. Ліз на піч, грійси. Сушиси там разом з лисичьками водавими, шо їс набрала.

З глини випаленої

Жени вівці у стрúnку і не втікай більше від любові. Там сидять два вівчарі й доять овець, притискаючи колінами, щоби ті не втікали завчасу.

— Кахлеві печі — це коли багачі. А так — з цегли непаленої з глини, висушеної на сонці.

Мама викидає перед хатою кочергу з лопатою, якими витягує хліб з печі з глини випаленої, щоби град зупинити з грозою.

Груші

Я тут прокидаюся досвітком і йду вдихати місто. Залишаю поспіхом хату, як робила баба Юзиха, ховаючи ключ за шалюнком на призьбі.

Я тут бачу всі ті груші, пізні, тверді, зелепужні, поскладані в рундуки дерев'яні, щоби доходили там, до зими достигали.

Баба Юзиха спішить, переходить через потоки два з вузликом. Курить папіроси, за нею дим кублиться. Баба несе нам пригисного зраня — цілу хустку груш, жовтих, достиглих, зі скрині на призьбі.

Дай ноту «ля»

Дай ноту «ля», ці ранкові настроювання з баяном на сонних колінах. Подай ноту «соль», з густим звуком, що знизу. Тягни ще раз «мі», так, як чуєш, без надміру. Аби стрій не занизько. Не високо.

«Ре» — щоби з тембром м'яким, тембром матовим: за баяном із «міхом» надірваним строять скрипку з душею тремкою. Нерівною.

— По плаю, по плаю, а я спала з музикантом, бигме си ни таю...

Страх

Бо є страх, страх за давнений. Не знайти більше стежку із лісу додому. Хоч давно вже з очима заплющеними ходиш цими лісами. Але теє дівча, що пополудню жене, завертає маржинку (нащо гнати так рано сьогодні корови ид'хаті!), сміло йде, хоч боїться найбільше не впізнати знайому галявину, що виходить із лісу.

І щоразу, коли йдеш-не-йдеш незнайомими вулицями, потрапляєш у ліс той, коли збилась худібка зі стежки втрамбова-

ної і пішла манівцями незнаними, повертаєшся знову до того дівчати, що так міцно в руці стискає підібрану палицю і розгублено йде за маржиною, що пішла навпростець, від сонця жаркого ховаючись. І нікого довкола, тільки ліс, бездоріжний, густий, страх і трем у колінах безмірні. Скільки років тій дівчині. Їй пече біля серця, у горлі. Прорізаються промені сонця, з-за дерев видно світлу полянку: генде далі Кечірка вже й хата. Страх втікає, як лис, підібгавши налякано хвіст свій. Подивись тепер в очі мені ти: ти казав, бійсь і втікай. Всю любов виривай із серця з корінням. Стоймо на галявині: я, і тее дівча, і корови, дзвінками дзеленькаючи. Ми вже вдома, прийшли, най маржинка тепер у травах ситних досочу напасеться, бідашка.

Вигода

Ця музика, дивись, вона черкає об твоє обличчя. Смутне. І перемінює його. Вкриває усміхом. І згадкою про афинник на Скуповій. Лягаєш горілиць. І небо над тобою. Вершки смерік погойдують по колу, їх вітер крутить у данці за сонцем. І в другу сторону. Іще. Щоб світ не закрутився — не дивись під ноги. А рівно. В очі. Не хилися д'споду.

— Вигóда!

Погоді. Перепочинь в данці. Дай парі іншій закрутитися. Одній лиш. Аби не штурхали у плечі зусібіч. На місці стій. Тримайсь за руки в колі. І трьопоти, ногами дрібно вибивай у такт, вгинаючи поміст в данцівни, і гайдуків рубай навприсядки.

— А тепер кожен з свойов! За сонцем!

— Та, ой, брате, товаришу, зроби 'ми вигоду. Озми мою любку в данец, а я озму твою.

Чічка-бідашина

Постій так. Я сфотографую усю твою ніжність. Очі у сяйві сонця призахідного. Лагідність, якої світ не знав ще. Дай, я торкнуса любові твоєї незмінної, яка завжди є.

— Баба Параска була собі така людина — зі всіма добра. Колис', їк ишли мисливці на полюванні, то просили, аби баба Параска перейшла їм дорогу, щоби вони добре гостили, 'би шош уплювали. Шо мала удачу таку.

Жінки не верталися з весілля ид'хати, поки не заданцюють з ним. Хоч раз не закрутяться в вальсі. Хотіли з ним ймитися в данець. Легко так умів данцювати. І гуцўлки, і нїзкої. А він все лиш про неї — не вмів не пам'ятати, забути про неї хоч на данець один. Летів, перескакував через плоти, не черкаючи вориння. Аби май скорше ид ній — ид тій, що добра на перехід.

— А у мої бідашини паперові двері, бучьок 'ми си розвиває, їк иду до неї. Бучьок 'ми си розвиває, черлена калина, щоби міні потривала чічка-бідашина.

Гездечьки

Светри, в які загортаються вечірні верхи, носив колись ти. Ніжні, м'які. Із любов'ю на грудях. Питаю, як називається інструмент той, що несеш під пахвою. Яким граєш так тонко по серцю. Беззвучно.

Я не знайшла б дороги із лісу густого, де хата. Голос твій вів, на узліссі вигукував, де ти, я тут. Гездечьки.

Сідай біля ватри. Зігрійся. Скапує дощ із плечей — сльози ізгірклі. Голос твій — голос світів моїх переливчастих. З очима закритими наю тебе. Знаю, де ти.

— Любилиси, кохалиси, мамка їх ни знала. Розійшлиси, розтеклиси, їк по небі хмара.

Де музика

Зійди сходами вниз. Збіжи до вітряків дерев'яних з крилами перехресними. Про що ти думала, коли серце відпускала одне, без нагляду. Котитися вниз, завертаючись в кожухи, трав'яні, квітчасті. Спинитись — 'би сила, коли темп швидкий, як блискавка. Якою мовою вони люблять — співають так глибоко, гортанно. Голосом низьким. Аж м'язи, як струни натягнуті, тремтять. Якби отак через ліс — і вдома. Де музика: а я роблю та працюю, що ручьок ни чую, а їк прийде темна нічкя, дома ни ночую.

У коси

Конем верхи по горах — гриви позаплітані. Ласка — ласиця заплітає коням гриви в косиці, пальцями дрібно перебираючи, волосся ніжно обпістуючи.

— Дзобалай коні — й в дорогу. Ци дгорі, ци в долину — мусиш дзобалати. Ни годен би тогди втримати. Вирвався б — та й утік.

Бачиш, гуцульське не дуже любить розплетеного, лиш аби в коси, у бóвтиці. Лиш би не простоволоса. Бо таки не можна — такий порядок.

— Молодиця, шо народила, ни мала права ходити з непокритув головов, без фустки, ци стоєти у церкві коло дівчет.

Розвидняється — стою на Кринті. Ген далі — її сестри простоволосі. Непристелені. Безборонні.

— Убирає свої коси й тота Погоривка. Ни вбирайси, куда тобі, ти уже ни дівка.

— Я ни дівка, цисе правда, мий брат Кедроватий, красуїтци й вин кедрями, й золотом багатий.

Мама каже

Мама каже, діти дивилися на букви й сміялися, а я вже знала кожну букву, бо баба навчила мене писати й читати, що я до школи ще не ходила, а вже вміла.

— И по-нашому, и латинкув. Бо у баби були книжки медичні по-латині. Шо ни годна була вид них очій видірвати, такі були мені чудовні букви тоти латинські.

Чорнилом букви виводила — спритиска, з натиском. Грубші чи тонші.

— У тебе пальці мамині, руки, їк у мами твої. Меш си добре вчіти, їк мама твоя, будеш розумна.

Читали «Кобзар» разом з бабою; про Соломона, Давида — Руданського. Книжки у грубій май палітурці. Газети читали. Козацькі, стрілецькі пісні співали, май потиху. Аби не чули, гей, там на горі Січ іде...

З Чорногори

Обтинати найменші згадки, думки про холод: як завіє з Чорногори, зафіолит' з-за Кринти, студінь обхопить горби й схили міцно.

Маржинка з зимкою на ніздрях. На рогах. Обледеніла. Здалося б загнати ї до стайні: стоїть — і з рота парує, так гріються одні від одних, бідашки. Чекають на газдів своїх, чи не забули була про свою худібку, що стовбичать отут на царинці коло роздаванців вечірніх, й крок за кроком підходять все ближче до плоту ид'горі: розкласти ворота, відсунути лиш кілька заворітниць, одну за другою, й худобинка попростує до стайні, укриття свого теплого, з сіном у яслах, сухим, запашним: а коровки-красулечки, ек 'ми добре з вами, я молока попиваю, гийкаю за вами.

Без музики

Щоби без музики, яка розчулює. Слухати, як ти граєш, без зворушення, пориву гарячого. Твердо триматися, жодного поруху почуттів — незворушність як прояв любові. Терпкої, безпристрасної, витривалої. Я все бачу — і нічого не потрібно. Ні слів, ні поглядів, жестів промовистих. Мовчання, тиші безголосії. І музика твоя хай грає.

— Та дай міні кресанечку най ‘ти позолочу, та най тебе друга любить’, бо я вже ни хочу.

— Та най тебе друга любить’ так, їк я любила, та най тебе так голубит’, їк я голубила.

В гудз

Зав’язав тебе в гудз, всі думки про тебе скрутив отак, удвое, втрое, міцно, ‘би си ни роз’їзали вовік, каже він і в повітрі з напругою робить зав’язь руками дужими.

Доц терусит’, мжичить дрібно, збираємо в потемках зі столів бенкетних скатерті святкові, вже намоклі, послизаюсь на траві сирій й ловлюсь за тебе поглядом, втримай, кажу, не відвертайся ти похапки: стосунок до тебе — найбільша помилка в моєму житті, кажеш, а я дивлюсь, чи все зібрано зі столів і прибрано гарно.

Пів кроку назад

Пів кроку назад — скільки мелодій знаєш напам’ять: нових, старовіцких. Береш скрипку до рук, лиш не як всі музиканти — граєш на праву сторону. Вибираєш темп, швидкий, розмашистий. Куражистий. А потім звертаєш назад до смутного, повільного. Стародавнього. Смичок у лівій руці — вистукуєш ритм по деці ялиновій, шарпаєш струни зубами, пружно натягнуті, а як ще більше розохотишся — здіймаєш скрипку понад голо-

вою, граєш, не бачачи струн: решето, голубка, гуцулка, весільна, легінська, старовічка до співання. Всі йдуть у данець, рубають гайдуків, присідають. Це зближення в данці — іще один голубок. Обернув. Помінів. Переплів. Опуцені очі — слова заблизькі: чи 'ме там грати Гавиць зи своїх капелув весільнув, ци ні...

Лисічин

Старий Лисічин, майстер, не мав кількох пальців на руках. Займався столеркою, майстрував, різав тертиці на пилорамі. Був умільцем. Підшивав також чоботи, латав сандалі, черевики. Був шевцем.

Ремонтував електрику — ліз у слупа й лагодив перемичку. Мав такі металеві «кігті», у яких піднімався вверх по слупу електричному. Чистив дроти, з'єднував між собою — і знову було світло.

Повертайся домів

Повертайся ид'хаті, там грають скрипки. Цимбали й акордеон. Співають пісень, співанок, їк си будем розходити, щоби нам ни банно. Знову ходитимеш своїми дорогами, вверх толокою, лісом, на галявині зробиш перепочинок — а потім ще пагорбом вгору й на полонину, звідки видно на твою Чорногору. Повертайся ид'хаті, ходитимеш попід його вікнами, задихаючись, заглядатимеш у його життя, бачитимеш тінь його на стіні, що зникає й з'являється. Він вийде з хати й скаже, ти — тут, і ніжність твоя з тобою?

Вибач, прошу

Заховатися в тобі, коли стріли у голову, прихисти мене, обійми, коли звинувачую себе, докоряю. Звуки різкі — затуляю вуха руками, твій голос — рідний і ніжний. Чи любиш мене, питаю,

коли сплю з вікнами відкритими, не зачиняючи їх перед грозою.

Чи приймаєш мене такою, як є. Боязливу, боюся образити тебе, сказати щось не те, мене гризе кожне слово криве — думка про те, що воно може бути таким — недобрим, ворожим до тебе: лиш би не було так.

Пече в грудях, стискає в потилиці, страх і біль, а ще переполох кружляють, блукають в твоїй голові, «вибач» безкінечно дзвенить і тремтить у твоєму диханні.

— А мий милий, чорнобривий набик зачісавси, люде кажут, що хаблений, а вин мені вдавси.

Кажут' люде, що хаблений, а вин мені буде, ніхто красу на столику кроїти не буде.

Колідувати

Ми знали коліди напам'ять, вчили «ролі», віншування. Починали ще з Пилипівки — Різдвяного посту. Робили репетиції. Розучували нові коліди, повторювали вже знані.

Ходили по двоє колядувати — пастушки в пишних коронах, зроблених вдома з картону, оздоблених позлітками й кольоровою тасьмою, іконами. З вертепою — кількапроменевою зіркою, змайстрованою з дерева. Прикрашеною сухозліткою, облямівками. Тримали вертепу в руці й крутили за сонцем, як колядували. Одягали довгу гуцільську сорочку поверх теплої куртки, підперізуючись попружкою з кольорової вовняної пряжі; під корону — велику святкову хустку з тороками, в ромби, зигзаги, клинці. Поспішали від одної хати до другої, зібравшись після Святої вечері в дорогу. Аби колядувати, Добру Новину звіщати. Ходили два дні колядувати — на Святвечір й на Різдво. Бувало — й на третій й четвертий день — на Збора й Штефана, коли в інше село, на май дальні ґруні, до родаків, свояків.

— Ой, колідо, колідочько, ика ти нам мила, що Пречиста Діва Мати Сина породила.

Нас приймали по дорозі, частували, давали на дорогу в торбинку пампушків. Перезавивали, переперізували. Випроваджали аж надвір, питали, чи не боїмося самі ходити, чи з нами немає когось з дорослих, хто б нас водив увечері колядувати. Зустрічалися з іншими пастушками на вузьких утрамбованих стежках, пропускали одні одних, світячи ліхтариками, 'би ніхто не впав у кучугури зі снігом, не набрав зими в чоботи, не провалився у зими глибокі. Компаніювалися, з ким по дорозі. Чекали одні на одних під хатою, по черзі заходили в хату, виколядовуючи газдам свої коліди, ролі, віншування, мир і спокій цьому дому, тут не буде місця злому.

— А чи можна запитати, хто ви є, прошу сказати.

— Ми маленькі пастушки, що пасемо овечьки.

— Звідки ви, якого роду?

— Українського народу! Бог дав щастя і свободу.

На Різдво рано зустрічали старших колядників — як ішли до церкви. В гуцульському. З бартками срібними. В сардаках. Кожухах. Сорочках. В пасках вибиваних. Тузінках. В катарваках на шапках-рогатівках. З дзвінками, дзвінками і радісними. Ці коліднички, що си збирали, їх дедя й мама чесно навчали, чесно навчали Бога визнавати, на Різдво рано колідувати.

Трохи захрипали, голос нам сідав, хапали морозяного повітря безміри. Мороз, граючись, вимальовував візерунки радісні на волоссі, що проглядалося з-під хустки з довгими тороками: на Різдво рано — весела днина, Різдву си тішит' мала дитина...

Тета Анна вже чекала на нас. Поколядувавши коляду під дверима, ще одну — в хаті, з ролями, знімали верхній одяг, корони, складали вбрання на ліжко й сідали за стіл, тета приймала нас від усього серця. Голубці, студенець, книші з маслом й бринзою, гуслинка, завиванник з маком, узвар, теплий, солодкий. Ми чекали, аби лиш піти колядувати до тети на Рикаливуку. Аби дочекати цієї Днинки. Харчуйтеся, діточки любі, позмерзали, саракі, натрудилися, біднітка. Дорога далека. Труд великий. Біда-щечки мої любі. Грійтеся. Видогрівайтеся.

Розказували, де були, скільки хат обходили, скільки ще маємо. Та й куда демо ще, поки не стемніло, поки ще світло надворі.

— Бувайте нам тепер здорові, гаразд і силу Бог вам дасть. Коні, воли і коровки, вашій нивці урожай.

— Всім нам в мирі і в достатку знов тут бачитись за рік.

— Ой, цьому ґазді вивці, корови, бо ми вже йдемо, будьте здорові!

— Йгіт' здорови!

Полонина взимі

Пробую віднести свої думки на зимову полонину, засніжену, з заметами, зимами поверх плотів. І одразу повертаюся назад на долину — метко забираю свої думки й уяву назад на доли. Небавом, однак, зважуюся знову повернутися назад на заметену снігами полонину, птахом покружляти над нею, порозглядати згори її цілковиту засніженість, непрохідність. Одначе не рушаю далі Кринти, першої полонини від нас, застаюсь на її зафурделеному хребті: довкола мете й мете, завірюха, мороз, віхола, заметиці безкраї. Від холоду забиває подих, здригається тіло, дивлюся ген в сторону Скупової й Угорского, однак через страшну шарґу зі шпарким вітром й хуртовиною нічого не видно, суцільна біла непроступна мла.

Не пам'ятаю вже доріг, найменших стежок, якими з закритими очима ходиться тут вліті, коритця з водою попривалювані грубим шаром замерзлого снігу, дзюркальця ледь жебонять, силкуючись проступитись з-під землі крізь навал сніговий, однак надаремно; жодного доступу до ґогіднику чи афиннику: куці полонинських ягід міцно притиснені найбільшою товщею ствердлої зими.

Полонинські стаї пустокою стоять, закриті на замок до весни, коли згибне зима. Обік стаї дровітник з дровами, припалими зимою. Кошари для худоби понахилялися від вітру, повикручувались ворини від морозу — навесні треба буде їх направили,